

Vragen en antwoorden Commissie BBV 2017 – deel V

Vraag 2017.126:

Een beheerplan is met voorziening door de gemeenteraad vastgesteld van 2011 t/m 2025. Het plan is financieel geactualiseerd van 2013 tot 2016. Het plan is inhoudelijk nog steeds actueel, alleen althans de datum van de financiële actualisatie niet meer. Moeten de middelen uit de voorziening vrijvallen, gezien de expiratedatum van de financiële actualisatie?

Antwoord 2017.126:

Zowel het beheerplan als het financieel plan moet periodiek geactualiseerd worden en dus ook actueel zijn. Aangezien het financieel plan een looptijd heeft tot en met 2016, zal het financieel plan geactualiseerd moeten worden. Aan de hand van het beheerplan kan worden bezien of de voorziening en daarmee de dotaties nog toereikend zijn. De geactualiseerde mutaties in het financieel plan (2017-2020) kunnen via een begrotingswijziging in 2017 alsnog geraamd worden.

Vraag 2017.127:

Wij hebben een aantal investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut lopen, die gestart zijn vóór 2017 en doorlopen in 2017. Om de totale investering inzichtelijk te houden hebben we ervoor gekozen deze investeringen in totaliteit te activeren. In de dekking van de investeringen is voorzien door een reserve maatschappelijk nut. Is het toegestaan om voor deze investeringen de afschrijvingstermijn te laten vaststellen op 1 jaar?

Antwoord 2017.127:

De verplichting om alle investeringen (zowel met economisch nut als met maatschappelijk nut) te activeren – waarbij de keuze vrijheid om wel of niet te activeren is komen te vervallen voor investeringen met maatschappelijk nut- geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan. Voor de investeringen met maatschappelijk nut die voor 1 januari 2017 zijn gedaan, geldt deze verplichting niet. De keuze voor geleidelijke invoering betekent dat pas over 30 tot 40 jaar alle investeringen op een gelijke manier worden afgeschreven.

Door de geleidelijke invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan en die na 1 januari 2017 zijn gedaan. Conform artikel 64 lid 3 BBV zal de vaste activa met een beperkte gebruiksduur jaarlijks afgeschreven moeten worden volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. Het is om die reden niet toegestaan om de afschrijvingstermijn voor deze investeringen te laten vaststellen op 1 jaar, indien de verwachte toekomstige gebruiksduur langer is.

Vraag 2017.128:

In 2017 is de afwijking van onze renteomslag groter dan 25%. Zijn wij verplicht tot nacalculatie of is 2017 een uitzonderingsjaar en mogen wij het renteresultaat laten staan op het taakveld treasury?

Antwoord 2017.128:

In de notitie rente 2017 staat het volgende vermeld:

De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2018. Eerdere toepassing bij de begroting 2017 is niet verplicht maar wordt aanbevolen.

Bij toepassing van deze notitie vanaf 2018, beveelt de commissie aan om de effecten van deze notitie toe te lichten in de jaarverslaggeving 2017, door gebruik te maken van het renteschema dat in deze notitie is opgenomen.

Benadrukt wordt dat de wettelijke bepalingen, die in het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV zijn opgenomen inzake rente, wel verplicht moeten worden toegepast vanaf de begroting 2017.

Zo moet de rente vanaf 2017 worden toegerekend aan de taakvelden, zoals is voorgeschreven in het wijzigingsbesluit. Tevens wordt benadrukt dat de wijzigingen in de rentetoerekening bij grondexploitatie reeds vanaf 2016 gelden en dus ook over 2017 verplicht van toepassing zijn.

Dit betekent dat de toerekening van rente aan taakvelden verplicht is vanaf 2017. De nacalculatie is een richtlijn van de commissie BBV en geldt pas vanaf 2018 als verplichting. Eerdere toepassing van de nacalculatie bij de begroting 2017 wordt wel aanbevolen door de commissie BBV

Vraag 2017.129:

Wij willen graag een drietal reserves samenvoegen, gelet op de doelstellingen van de reserves. Deze zijn namelijk aan elkaar gelijk. Voor de administratieve verwerking zouden wij dit op een tweetal manieren kunnen doen:

- 1) Een balansmutatie: saldo van twee reserves worden overgeheveld naar derde reserve, of:
- 2) Via de exploitatie: Vrijval van de twee reserves en vervolgens een dotatie aan reserve nummer drie.

Optie 1 levert minder administratieve last op, optie 2 betekent niet alleen in de realisatiesfeer, maar ook in de begrotingsfeer dient dit verwerkt te worden. Uiteraard zal de bovenstaande samenvoeging besloten worden door de Raad. Voor ons is het echter niet duidelijk welke optie de BBV voorschrijft of schrijft BBV een andere administratieve verwerking voor.

Antwoord 2017.129:

In de hoofdlijnennotitie resultaatbestemmen van maart 2007 is het volgende opgenomen
“In de rekening kunnen de toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves worden verwerkt tot maximaal het bedrag dat via de begroting(swijzigingen) door de raad is goedgekeurd voor de betreffende bestemmingsreserve”

Deze bepaling is opgenomen in het kader van de begrotingsrechtmatigheid. De mutaties van bestemmingsreserves dienen zodoende altijd via het overzicht van baten en lasten te verlopen. Zowel de vrijval van de twee bestemmingsreserves, als de dotatie aan de overgebleven bestemmingsreserve dienen via de desbetreffende programma in het overzicht van baten en lasten verwerkt te worden. Alleen verwerkingswijze optie 2 is in deze situatie toegestaan.

Vraag 2017.130:

Een vraag m.b.t afboeking onderhoud en vervanging in de openbare ruimte:

1. vervanging van diverse banken in de openbare ruimte op verschillende plaatsen in de gemeente voor een geraamd totaalbedrag van €33.000.
2. extra vervanging van speeltoestellen in de openbare ruimte op verschillende speelplaatsen in de gemeente voor een geschat bedrag van €50.000. Dit komt bovenop de reguliere jaarlijkse vervanging en onderhoud van € 25.000.

In de afschrijvingsnota hebben we meegenomen dat alle investeringen tot en met € 25.000 ineens worden afgeboekt (vaak ten laste van een reserve). Liever hadden we hiervoor €50.000 of hoger meegenomen, maar volgens de accountant is € 25.000 wel ongeveer het maximum.

Mij vraag:

1. Mogen bovengenoemde vervangingen ineens ten laste van het begrotingsresultaat of ten laste van een reserve worden afgeboekt? Dit doen we liever dan activeren en jaarlijks afschrijven.
2. Is er een maximum aan afboeking of afschrijving ineens?

Antwoord 2017.130:

Vraag 1: Mogen bovengenoemde vervangingen ineens ten laste van het begrotingsresultaat of ten laste van een reserve worden afgeboekt? Dit doen we liever dan activeren en jaarlijks afschrijven.

(Vervangings-)investeringen **moeten** worden geactiveerd indien de vastgestelde ondergrens voor activering wordt overschreden. Bij de twee geschetste situaties worden activa vervangen waarbij de ondergrens van € 25.000 wordt overschrijden. Om die reden moet de vervangingsinvestering geactiveerd worden. De lasten mogen niet ineens ten laste van de exploitatie komen of direct ten laste van een reserve komen.

Vraag 2: Is er een maximum aan afboeking of afschrijving ineens?

De gemeente heeft een eigen beleidsvrijheid inzake te hanteren “waarderingsgrondslagen” voor wat betreft de ondergrens voor activering, de afschrijvingsmethode en de afschrijvingstermijn.

Voor het activeren van investeringen wordt voldaan aan tenminste één van de twee genoemde criteria, zijnde een minimumbedrag of een minimale gebruiksduur langer dan één jaar. Het is van belang dat gemeenten op grond van ex artikel 212 van de Gemeentewet in de financiële verordening aangeven welke ondergrens wordt gehanteerd voor het activeren van investeringen.

Verder is bepaald dat activa die feitelijk buiten gebruik worden gesteld, op basis van artikel 65 lid 3 BBV afgewaardeerd moeten worden op het moment van buitengebruikstelling. Hierbij geldt geen minimum of maximum aan bedrag. Indien geen sprake is van buiten gebruik stelling, is het niet toegestaan om activa versneld af te schrijven danwel af te boeken, tenzij hier gegronde reden voor zijn (art 64 lid 2 BBV).

Vraag 2017.131:

Het betreft een vraag over overhead toerekenen, extracomptabel tarieven

Ik begrijp dat je op begrotingsbasis kostendekkende tarieven moet hebben, maar hoe ga je hiermee om in de jaarrekening? Voorbeeld: Het blijkt dat bij berekening van de tarieven afval (met toerekening van overhead extracomptabel) de tarieven zouden moeten stijgen op begrotingsbasis voor kostendekking. Ga je nu bij de jaarrekening deze berekening ook toepassen bij je afval berekening met een eventuele onttrekking aan de egalisatie reserve? Waarbij je dan tevens een correctie maakt op taakveld 0.4 omdat je een deel meeneemt in de kosten afval. Of mag je hier als gemeente vrij mee omgaan?

Het zou namelijk vreemd zijn als je op berekening begroting de tarieven moet laten stijgen terwijl dan bij de opmaak jaarrekening door niet de overhead mee te nemen, je dit niet had hoeven doen. Graag jullie zienswijze hierover.

Antwoord 2017.131:

Graag verwijzen we voor deze vraag naar pagina 7 van de notitie Overhead Juli 2016

De voor- (en na)calculatie van het tarief gaat (bij zowel de begroting als de jaarrekening) extracomptabel. Op die manier wordt het “resultaat” op het tarief geanalyseerd en wordt de splitsing in efficiency “winst” (egalisatiereserve) en in “onderbesteding” (voorziening groot onderhoud / vervanging) bepaald. De overhead moet daarbij op een consistente wijze worden toegerekend. Deze methode wordt niet door de wetgever voorgeschreven, maar moet door de raad worden vastgesteld en opgenomen in de financiële verordening art 212 GW. Bij de methodiek kan gedacht worden aan de door het CBS gehanteerde techniek (op basis van personeelskosten) of bijvoorbeeld naar rato van de omvang van de taakvelden. De methodiek die wordt gebruikt bij de begroting is dezelfde methodiek die wordt gebruikt bij de jaarrekening. Hierbij wordt de overhead meegenomen. Bij de berekening wordt geen rekening gehouden met onttrekkingen aan de egalisatie reserve.

Vraag 2017.132:

In 2017 zijn binnen onze gemeente enkele schoolgebouwen leeg komen te staan. Bestuurlijk is over deze scholen nog geen uitspraak gedaan wat met deze gebouwen moet gaan gebeuren. Een van de gebouwen wordt nu tijdelijk verhuurd aan de plaatselijke voedselbank. Een ander schoolgebouw staat op dit moment leeg en ambtelijk wordt aangegeven dat dit gebouw mogelijk in de toekomst gesloopt gaat worden als gevolg van gebiedsontwikkeling. Over deze gebiedsontwikkeling is overigens ook nog geen enkele bestuurlijke uitspraak gedaan.

De vraag is of wij moeten overgaan tot eventuele duurzame waardevermindering? In onze ogen is er nog steeds sprake van een maatschappelijke functie van de gebouwen en is hier geen sprake een eventuele duurzame waardevermindering.

Antwoord 2017.132:

Een schoolgebouw is vastgoed met een maatschappelijke functie. Bij de afweging of een duurzame waardevermindering moet worden verantwoord, speelt de bestuurlijke intentie een belangrijke rol. Indien het de bestuurlijke intentie is om vastgoed met een maatschappelijke functie duurzaam te exploiteren dan hoeft er in geen enkele situatie een duurzame waardevermindering te worden verantwoord. Indien bestuurlijk de intentie bestaat om het vastgoed met een maatschappelijke functie te verkopen of als de bestemming wijzigt naar vastgoed met een bedrijfseconomische functie, dan bestaat de mogelijkheid dat een duurzame waardevermindering moet worden verantwoord. Het is aan de gemeenteraad om over het beleid en de intentie van het vastgoed te besluiten.

Vraag 2017.133:

Ik heb een vraag m.b.t. de reserve grondexploitatie. Wij hadden die altijd onder de bestemmingsreserves staan. Bij vergelijking met andere gemeente door de Provincie en volgens mij ook door Coelo worden ze tot de algemene reserves gerekend. N.B. We hebben tot nu toe geen verliezen op de grondexploitatie gehad en verwachten dit in de komende jaren ook niet. De grondexploitaties geven voordelen.

Nu mijn vraag:

Hoort de reserve grondexploitatie onder de algemene reserves of de bestemmingsreserve? Is er een reden voor?

Antwoord 2017.133:

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven (art 43 lid 2). Een reserve grondexploitatie wordt vaak ingesteld met een specifiek bepaald doel, zoals bijvoorbeeld als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen voorzien zijn of vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen of voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project. In dit geval zijn de gelden niet "vrij" besteedbaar, maar is de bestemming van de gelden van te voren door de gemeenteraad bepaald. De gemeenteraad kan de doelstelling van deze bestemmingsreserve veranderen c.q. aan de algemene reserve toevoegen.

De algemene reserve heeft normaliter een bufferfunctie en is een centrale grootheid in de paragraaf weerstandsvermogen. Om die reden valt de reserve grondexploitaties onder de bestemmingsreserves en niet onder de algemene reserves.

Vraag 2017.134:

Is het toegestaan om een voorziening te vormen voor de kapitaallasten gemoeid met investering in wegen? Of dient hier een reserve voor gevormd te worden?

Antwoord 2017.134:

Een voorziening kan worden gevormd voor een verplichting, een verlies, of kosten waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten (art 44 lid 1 BBV). Daarnaast bestaan er voorzieningen die worden gevormd door van derden verkregen middelen (art 44 lid 2 BBV) en jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. (art 44 lid 3 BBV). Van bovengenoemde situaties is geen sprake bij kapitaallasten (afschrijving + rente), aangezien dit kosten zijn van de gemeente zelf.

Om die reden kan de gemeenteraad beslissen om een bestemmingsreserve kapitaallasten in te stellen. Met deze bestemmingsreserve kunnen de kapitaallasten gedekt worden. De commissie BBV doet de aanbeveling om die bestemmingsreserve conform de (afschrijving)parameters van het bijbehorende actief via resultaatbestemming periodiek vrij te laten vallen ter (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten (zie notitie kapitaalgoederen mei 2007).

Vraag 2017.135:

Met ingang van 1 januari 2018 gaat de afdeling "Leren en Werken" verzelfstandigen en wordt een overheids NV. Nu zijn wij vanuit de gemeente verplicht om ons te houden aan de BBV voorschriften. Wij werken met het programma Key2Financiën en deze kent alleen de BBV voorschriften. Mijn vraag is nu of wij als overheids NV ons ook moeten houden aan de BBV voorschriften.

Antwoord 2017.135:

De verslaggevingsvoorschriften BBV gelden voor provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. De verslaggevingsregels voor een NV zijn anders dan voor gemeenten. De jaarrekening van een NV zal opgesteld moeten worden volgens BW2 titel 9. De grootte van de onderneming bepaalt de omvang van de op te stellen jaarrekening en welk deel gepubliceerd moet worden bij de KvK. Daarbij wordt een onderneming geclassificeerd in de categorie klein, middelgroot of groot.

Als overheids NV hoeft u niet te houden aan de BBV voorschriften. De gemeente moet deze NV overigens wel als deelneming in haar verslaggeving opnemen en de voor een verbonden partij geldende informatie verstrekken.

Vraag 2017.136:

Wij zijn bezig met de voorbereiding van een project op het gebied van veiligheid van onze gebouwen. Dit project bevat overwegend technische maatregelen, maar ook het inspecteren op en saneren van asbest. Is het inspecteren en saneren van asbest activeerbaar? Wij zien het zelf als immateriële activa op grond van volgend argument: door het weghalen van het giftige asbest, wat je vervangt door een ander materiaal, voeg je concreet waarde toe aan een bestaand gebouw. Een gebouw met asbest heeft een lagere marktwaarde dan een gebouw zonder asbest. Het gebouw zelf is materieel. Omdat je waarde en kwaliteit toevoegt aan het gebouw, is onze inschatting dat de kosten voor het inspecteren en saneren dan als overig immaterieel actief aangemerkt zouden kunnen worden. Kunnen wij deze kosten binnen het project activeren?

Antwoord 2017.136:

Er bestaat op dit moment geen verplichting van wet- en regelgeving om asbest te verwijderen uit panden. Indien u echter van mening bent dat de panden, door de aanwezigheid van asbest, niet (meer) voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsniveau, dan moeten de kosten van inspecteren en saneren van asbest behandeld worden als een eenmalig te nemen verlies, onafhankelijk of deze kosten verbonden zijn aan bestaande activa met een economisch of een maatschappelijk nut. Het inspecteren en saneren van asbest brengt de panden weer op het vastgestelde kwaliteitsniveau, maar is niet van invloed op de vooraf bepaalde gebruiksduur van de panden en mag daarom niet worden geactiveerd.

Vraag 2017.137:

Er is een krediet gevoteerd voor een aanbouw bij een school voor 275k. Dit bedrag wordt door de gemeente betaald (geen bouwheer) en ook geactiveerd. Maar er blijkt vervuilde grond te zijn en opruimen kost 15k. Mogen deze kosten ook geactiveerd worden?

Antwoord 2017.137:

Bij een grondexploitatie is bodemsanering nodig om de grond te kunnen verkopen en dus een opbrengst te realiseren. Om die reden kan bij een grondexploitatie de kosten van bodemsanering meegenomen worden als toegestane vervaardigingskosten van de bouwgrond. Deze kosten worden opgenomen in de kosten bouw- en woonrijp maken, voor zover de kosten gedekt worden door een opbrengst van de verkoop van grond. Anders moet er een verliesvoorziening worden getroffen.

Gronden als vast actief worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. De kosten van bodemsanering kunnen niet geactiveerd worden bij de grond als (eigen) investering, want de kosten van bodemsanering zijn geen verkrijgingskosten. Voor eigen grond/eigen vaste activa niet bedoeld om te verkopen of verhandelen zijn de kosten van bodemverontreiniging zodoende te beschouwen als achterstallig onderhoud, dat direct als verlies genomen moet worden.

Vraag 2017.138:

Onze gemeente is voornemens om in het kader van zogenaamde klimaatadaptatie een strook grond aan te kopen die grenst aan een bestaande sloot van 1 meter breed. Op de sloot wordt het hemelwater afgevoerd. Nu wil men de sloot verbreden tot 15 meter breed en er een soort vijver van maken met als doel om bij hevige regenval het water op te vangen. Kosten ongeveer € 350.000. Wij vragen ons af of de kosten die verband houden met het aankopen en verbreden van de sloot als last opgevoerd mogen worden/betrokken mogen worden in de rioolheffing. I.c. is de gedachte om de lasten in 1x ten laste van de voorziening riolering te brengen. Mag dat?

Antwoord 2017.138:

Ten aanzien van de rioolheffing kunnen twee voorzieningen zijn gevormd:

- Voorziening bijdrage voor toekomstig groot-onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV)
- Voorziening bijdrage voor toekomstige vervangingsinvesteringen (artikel 44, lid 1d BBV)

Onderhoud betreft de uitvoering van preventieve dan wel correctieve maatregelen om het rioolstelsel in goede staat te houden of te brengen. Onder groot onderhoud wordt verstaan onderhoud van veelal ingrijpende aard, ook wel lang-cyclisch onderhoud genoemd. Het verlengt de geplande levensduur van de riolering niet. Van vervangingsinvesteringen is sprake bij de sloop en vervanging van een deel van het bestaande rioleringsstelsel, inclusief maatregelen ter verbetering van het functioneren van het bestaande rioleringsstelsel.

Het verbreden van de sloot met 15 meter heeft als gevolg dat het regenwater beter kan worden opgevangen. De aanleg van de waterberging kan zodoende als “rioolaanleg” worden **geactiveerd**. Uit uw vraagstelling maken wij namelijk op dat de aanleg van de waterberging niet als onderhoud was ingecalculeerd. Voorts is de aanleg van deze waterberging geen vervanging van een bestaande aanleg. Deze aanleg kan dus niet ten laste van een voorziening komen. De afvoer c.q. opvang van regenwater behoort uiteraard wel tot hetgeen “als last opgevoerd mag worden in de rioolheffing”. De afschrijving op de geactiveerde aanleg behoort dus tot de jaarlijkse rioollasten.

Vraag 2017.139:

Een aantal vragen en antwoorden gaan over de tussentijdse winstneming bij grondexploitaties. Uit V&A 2017.005 blijkt dat de tussentijdse winst wordt berekend aan de hand van de gerealiseerde kosten en opbrengsten. De percentages worden met elkaar vermenigvuldigd. Dat deel van de verwachte winst wordt vervolgens genomen. In het genoemde voorbeeld zijn zowel de kosten als de opbrengsten voor 50% gerealiseerd. Er wordt dan slechts 25% winst genomen. Dat klinkt onlogisch omdat het project al voor 50% is gereed is. Wij vragen ons daarom af of de genoemde berekeningswijze leidt tot redelijke uitkomsten.

Tot op heden bepalen wij de winst door te kijken naar de nog te realiseren grondverkoop in relatie tot de verwachte winst. Het komt erop neer dat we de positieve boekwaarde (opbrengsten zijn hoger dan de kosten) verminderen met de nog te verwachten kosten. Dat is onze tussentijdse winst. Die winst is daadwerkelijk gerealiseerd. Deze benadering is voorzichtig omdat we reeds gemaakte kosten niet afzonderlijk toe rekenen aan de toekomstige grondverkoop.

We hebben een praktijkvoorbeeld om de verschillende benaderingen te illustreren:

- Totale kosten zijn € 9 miljoen, waarvan nog te realiseren € 0,2 miljoen. Gerealiseerd is dus 98%.
- Totale opbrengsten zijn € 13 miljoen, waarvan nog te realiseren € 2,1 miljoen. Gerealiseerd is dus 82%.
- De huidige boekwaarde is € 2,1 miljoen positief (€ 10,9 miljoen opbrengst minus € 8,8 miljoen kosten).

De nog te realiseren kosten moeten sowieso gemaakt worden, ongeacht of de resterende kavels nog worden verkocht. Deze kosten zijn ook niet rechtstreeks toe te rekenen aan specifieke kavels. De nog te verkopen kavels betreffen minder courante restkavels. We verwachten deze nog wel te kunnen verkopen, maar daarover bestaat nog geen zekerheid. Er zijn geen koopovereenkomsten of andersoortige afspraken gemaakt met partijen. Wij nemen voor dit project € 1,9 miljoen winst. Namelijk het saldo van de gerealiseerde kosten en opbrengsten, verminderd met de nog te maken kosten. Dit is het deel wat daadwerkelijk is gerealiseerd.

Uit de berekeningswijze van 2017.005 volgt een tussentijdse winst van € 3,2 miljoen. Hiermee wordt er dus € 1,1 miljoen meer winst genomen, dan dat er aan positieve boekwaarde is. Dit is erg onvoorzichtig omdat er voor de resterende kavels nog geen zekerheid is dat deze daadwerkelijk verkocht worden.

Vragen voor de commissie BBV

1. Klopt het dat de berekening in 2017.005 leidt tot een wel erg voorzichtige uitkomst, aangezien het project voor 50% is gerealiseerd?
2. Deelt de commissie BBV de opvatting dat de "percentage-of-completion"-methode op meerdere manieren kan worden toegepast?
3. Is de methodiek voor winstneming toegestaan, waarbij vanuit het voorzichtigheidsbeginsel niet meer winst wordt genomen dan dat er aan positieve boekwaarde is (positieve boekwaarde: opbrengsten hoger dan de kosten)?
4. Is het toegestaan dat de gemeente, in lijn met de notitie grondexploitaties 2012, in de nota grondbeleid de wijze van winstneming zelf bepaalt en vastlegt? En hierin dus zelf invulling geeft aan het realisatie- en voorzichtigheidsbeginsel?

Antwoord 2017.139:

Antwoord 1:

De vereisten voorwaarden van de POC-methode hebben als gevolg dat in die gevallen ook de winst genomen dient te worden, overeenkomstig het realisatiebeginsel.

- a. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- b. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- c. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Naar mening van de commissie BBV is dit niet te voorzichtig.

Antwoord 2

Nee, de POC-methode zelf kan niet op meerdere manieren worden toegepast. De tussentijdse winst moet plaatsvinden, indien wordt voldaan aan de genoemde drie voorwaarden. Deze voorwaarden zijn niet op verschillende manieren te interpreteren. Het is wel denkbaar dat het verwachte positieve resultaat (in uw casus €4 miljoen) nog onderhavig is aan onzekerheden. Met andere woorden: hoe groot is de kans en het bedrag dat de resterende kosten van € 0,2 miljoen hoger worden en dat de nog te realiseren verkopen van € 2,1 miljoen nog lager worden. Deze onzekerheden (kans * impact = bedrag) worden in mindering gebracht op het verwachte resultaat.

Antwoord 3

Met de methodiek van winstneming (de POC-methode), wordt zowel rekening gehouden met het realisatiebeginsel als met het voorzichtigheidsbeginsel

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd en kosten zijn gemaakt moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen (realisatiebeginsel). Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat.

De mate van winstneming kan dus niet gebaseerd zijn op de methodiek dat de winstneming niet hoger is dan de boekwaarde, aangezien deze methodiek niet volledig aansluit bij het realisatiebeginsel.

Antwoord 4

Nee. De Commissie BBV schrijft de percentage of completion methode voor als een evenwichtige en voorzichtige methode van tussentijdse winstneming gebaseerd op voorzichtigheid en realisatie. Deze wijze waarop met onzekerheden wordt omgegaan bij het bepalen en berekening van tussentijdse winstneming kan in de financiële verordening worden opgenomen. De Commissie-BBV adviseert dit te doen.

Vraag 2017.140:

Ik heb een vraag over incidentele baten en lasten. Dit i.v.m. het bereken van het reële resultaat. In vraag 2015.0001 staat het volgende:

Over het eventueel vormen en aanwenden van bestemmingsreserves ter dekking van groot onderhoud besluit de gemeenteraad. Een bestemmingsreserve groot onderhoud kan echter nooit de functie van het egaliseren van onderhoudslasten over meerdere begrotingsjaren overnemen. Wanneer de gemeenteraad kiest voor het egaliseren van onderhoudslasten over meerdere begrotingsjaren moet, onder de voorwaarde dat er een actueel beheerplan is, op basis van artikel 44 lid 1c van het BBV een voorziening worden gevormd. Daarbij wordt ook nog opgemerkt dat mutaties in bestemmingsreserves als incidentele baten en lasten worden aangemerkt. Vanuit het oogpunt van risicobeheersing en inzicht in de financiële positie is het overigens – welke systematiek ook wordt gekozen door de gemeenteraad - aan te raden altijd zorg te dragen voor actuele beheerplannen.

Het is logisch dat mutaties uit bestemmingsreserves incidenteel zijn. De gemeente heeft een reserve Wegen. Hier worden de kosten voor groot onderhoud aan wegen door gedekt. Jaarlijks (structureel) wordt er t.l.v. van de reserve bedragen onttrokken en gestort. Wij zijn wel voornemens om t.z.t. hiervoor een voorziening voor te vormen. Moeten deze mutaties nu ook als incidenteel beschouwd worden? M.i. hebben ze een structureel karakter.

Antwoord 2017.140:

Zoals wij in V&A 2015.001 hebben aangegeven biedt het BBV alleen de mogelijkheid om via een voorziening (BBV, artikel 44, eerste lid, onder c) lasten van groot onderhoud te egaliseren over meerdere begrotingsjaren. V&A 2015.001 geeft ook aan dat wanneer u lasten groot onderhoud wegen muteert via een bestemmingsreserve, deze mutaties aangemerkt worden als incidenteel. Alleen een voornemen om t.z.t. hiervoor een voorziening te vormen maakt deze mutaties via een bestemmingsreserve niet nu al structureel. Pas op het moment dat u daadwerkelijk de lasten groot onderhoud wegen muteert via een voorziening is er sprake van structurele mutaties.

Vraag 2017.141:**N.a.v. vraag/antwoord 2016.016. antwoord 2.**

Graag nog verduidelijking. In onze fusiegemeenten bestaan er verschillende methodieken (annuïteit vs lineair) voor dezelfde soort activa (bv rioleringswerken). Aanpassen van annuïteit naar lineair levert een budgettair nadeel op. Mogen wij voor de oude geactiveerde activa de methode door laten lopen net als de termijn in de administratie van de nieuwe gemeente? Alle kapitaallasten voortvloeiende uit activa die na de fusiedatum worden geactiveerd worden uiteraard volgens dezelfde methode/termijn afgeschreven. Ik kan uw antwoord in de rubriek op twee wijzen opvatten.

Antwoord 2017.141:

Gelijksoortige activa (in deze casus: riolering) dienen volgens dezelfde methode te worden afgeschreven. Het is niet mogelijk om oude geactiveerde activa volgens een andere methode af te schrijven dan de nieuw te activeren activa. Ofwel gelijksoortige activa dienen volgens dezelfde methode te worden afgeschreven, onafhankelijk het moment van investeren (en activeren).

Vraag 2017.142:

Volgens artikel 15 lid 2, onderdeel b, moet je informatie opnemen over “het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar”

Het ‘belang’ is hier niet nader aangegeven. In de definities in artikel 1 wordt onderscheid gemaakt tussen het financieel belang en het bestuurlijk belang. De vraag is welk belang hier wordt bedoeld en hoe je dat bepaalt. Daartoe een casus.

Onze gemeente neemt, samen met 4 andere gemeenten, deel aan een gemeenschappelijke regeling in de vorm van een bedrijfsvoeringsorganisatie. De normale stemverhouding in het bestuur volgens de GR-tekst is per gemeente één stem (20%). Echter, als een gemeente vindt dat hij onredelijk wordt benadeeld door het voorgenomen besluit, kan hij herstemming aanvragen, waarbij dan een andere stemverhouding geldt: de grootste gemeente heeft dan 4 stemmen (50%) en de overige 4 gemeenten elk 1 stem (elk 12,5%). De vraag is of die stemverhouding relevant is voor het bepalen van het belang, als bedoeld in artikel 15, lid 2. En zo ja, hoe moet je dat dan aangeven in voornoemde casus. Of gaat het in artikel 15, lid 2 om het financiële belang?

Zo ja, dan volgt een vraag over de uitleg van artikel 1, onderdeel c. Onder aan de GR ter beschikking gesteld bedrag wordt neem ik aan verstaan (o.a.) een lening of een overgeheveld vermogen. Het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat is niet helemaal duidelijk. Op voorhand valt niet goed in te zien hoe groot het bedrag is waarvoor aansprakelijkheid bestaat. Immers de GR kan schulden opbouwen en van tevoren is niet duidelijk hoe groot die kunnen worden. De vraag is: hoe bepaal je dat?

Antwoord 2017.142:

In de notitie Verbonden Partijen oktober 2016 is nader omschreven wat onder “financieel belang” en onder “bestuurlijk belang” wordt verstaan. Bestuurlijk belang is als volgt gedefinieerd: *“Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”*.

In de handreiking Verzelfstandiging en samenwerking bij decentrale overheden van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) worden het financiële en bestuurlijke belang verder toegelicht.

Bij het bestuurlijk belang gaat het om het stemrecht. Het veranderen van de stemverhouding indien niet tot een uniform besluit kan worden gekomen, heeft geen invloed op het bestuurlijk belang.

Vraag 2017.143:

In onze gemeente willen we software gaan huren. We betalen dus jaarlijks een vast huurbedrag. Om de software te installeren, etc. is wel een bedrag nodig voor implementatie van deze software. De software wordt dus niet geactiveerd. Wij hebben de vraag of we wel de implementatiekosten mogen activeren. Bijv. o.b.v. de afschrijvingstermijn die we in onze financiële verordening hebben opgenomen voor software (3 jaar).

Antwoord 2017.143:

Aangegeven is dat de software gehuurd gaat worden. Zodoende is er geen sprake van het activeren van software. Voor de implementatie van de software, zal geïnvesteerd moeten worden (bijvoorbeeld in (externe) personele kosten). Doordat er geen sprake is van activering van software, is er geen sprake van een actief dat wordt geactiveerd op de balans. De (externe personele) kosten kunnen alleen geactiveerd worden als bijkomende kosten, die op grond van artikel 63 lid 2 BBV als onderdeel van de verkrijgingsprijs kan worden gezien. Wanneer geen sprake is van een te activeren investering voor de software, dan kunnen implementatiekosten niet worden geactiveerd. Zie hierbij ook de vraag & antwoord-rubriek (vraag 2017.062).

Vraag 2017.144:

Vraag: is het toegestaan de disconteringsvoet naar beneden bij te stellen indien de rente lager is dan het streefpercentage voor de inflatie van de ECB?

Door toepassing van de BBV regelgeving daalt het aan de grondexploitaties door te berekenen rentepercentage naar 1,66%. Omdat de rente nu lager is dan de voorgeschreven disconteringsvoet, stellen wij aan de gemeenteraad voor om de disconteringsvoet aan te passen aan de rentevoet, uiteraard met een maximum van het streefpercentage voor de inflatie van de Europese Centrale Bank. Hiermee kunnen we de koppeling met het rentepercentage herstellen (zie ook blz. 13 van uw advies van 10 juli 2015) en een voorzichtig beleid voortzetten. Hoe lager het discontopercentage hoe dichter de Netto Contante Waarde bij de Eindwaarde (het uiteindelijke tekort) komt. Daarnaast worden schommelingen in het resultaat als gevolg van verandering van de rente enigszins gecompenseerd indien de disconteringsvoet meebeweegt.

Antwoord 2017.144:

Nee, dit is niet toegestaan. In de notitie grondexploitatie is de volgende stelling uitspraak opgenomen:

De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties wordt voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone.

Wanneer het streefpercentage van de ECB wordt bijgesteld, dan zal dit aanleiding vormen voor de Commissie BBV om deze stellige uitspraak opnieuw te bezien. Om die reden bedraagt het disconteringsvoet die gemeenten moet hanteren in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties nog steeds 2%. Het bijstellen van de disconteringsvoet naar het huidige rentepercentage is niet toegestaan.

Vraag 2017.145:

Wij voeren in de begroting 2018 de notitie rente helemaal door.

Ingaande 2018 houden wij ook rekening met de rentebaten bij de berekening van de rente-omslag. Wij hadden hier een voordeel van verwacht qua lasten. Door een renteomslagpercentage van 0% hoeft geen rente meer doorbelast te worden aan de taakvelden, onder meer is dit gunstig voor het tarief van de rioolheffing. Echter door de wijziging van het BBV gaat het taakveld treasury fungeren als de een kostenplaats. De rente van ons vreemd vermogen wordt als een last op het taakveld treasury verantwoord. Door een rente-omslag van 0% is er in tegenstelling tot 2017 geen rente meer toe te rekenen aan de taakvelden. Deze toe te rekenen rente is in 2017 als een negatieve last verantwoord op het taakveld treasury. Hierdoor was er in 2017 een gering renteresultaat. Nu er in 2018 geen sprake meer is van een negatieve rentelast (= bate) is er in 2018 sprake van een fors nadeel ten opzichte van 2017 op deze "kostenplaats" dat volledig ten laste van de algemene middelen komt. Klopt dat? Is dat te voorkomen?

Antwoord 2017.145:

In de berekening van de rente-omslag 2017 is geen rekening gehouden met de rentebaten, waardoor in 2017 het renteomslagpercentage hoger was dan in 2018. Doordat in 2018 geen sprake is van aan taakvelden toe te rekenen rente (en dus geen baat op taakveld treasury), is kennelijk sprake van een fors nadeel ten opzichte van 2017. Dit is de uitkomst van een verschil in de wijze waarop de rente-omslag is berekend. Voor 2018 moet de rente-omslag, conform de notitie rente worden berekend, één en ander conform “ad e” op pagina 9 van de notitie rente.

Vraag 2017.146:

Vallen bodemsaneringskosten onder de (overige) kosten die op grond van artikel 63 lid 3 BBV als onderdeel van de verkrijgingsprijs worden gezien? Of moeten deze direct als last worden genomen?

Antwoord 2017.146:

Bij een grondexploitatie is bodemsanering nodig om de grond te kunnen verkopen en dus een opbrengst te realiseren. Om die reden kan bij een grondexploitatie de kosten van bodemsanering meegenomen worden als toegestane vervaardigingskosten van de bouwgrond. Deze kosten worden opgenomen in de kosten bouw- en woonrijp maken, voor zover de kosten gedekt worden door een opbrengst van de verkoop van grond. Anders moet er een verliesvoorziening worden getroffen.

Gronden als vast actief worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs (niet zijnde de vervaardigingsprijs art 63 lid 3 BBV). De kosten van bodemsanering kunnen niet geactiveerd worden bij de grond als (eigen) investering, want de kosten van bodemsanering zijn geen verkrijgingskosten. Voor eigen grond/eigen vaste activa niet bedoeld om te verkopen of verhandelen zijn de kosten van bodemverontreiniging zodoende te beschouwen als achterstallig onderhoud, dat direct als verlies genomen moet worden.

Vraag 2017.147:

In de Notitie Grondexploitaties 2016 is opgenomen dat, indien het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze kan worden ingeschat, tussentijdse winst dient te worden genomen op basis van de PoC-methode (percentage of completion). Wij hebben hierover een aantal concrete uitvoeringsvragen?

1. Moet, teneinde de rato van voortgang te bepalen, de PoC-methode worden toegepast op de nominale kosten van de grondexploitatie of moet tevens rekening worden gehouden met de nog voorziene kostenstijging en de nog voorziene rentekosten. Indien het laatste van toepassing is, zal dit over het algemeen leiden tot een lagere rato en derhalve een lagere tussentijdse winstneming.
2. Moet in de toekomstige fasering van een grondexploitatie rekening worden gehouden met nog voorziene tussentijdse winstnemingen? Hiermee wordt mijns inziens een zo getrouw mogelijk beeld van de grondexploitatie nagestreefd. Tussentijdse winstnemingen hebben immers invloed op het boekwaardeverloop van een grondexploitatie en daarmee op de toerekenbare rentekosten.

Anderzijds staan tussentijdse winstnemingen niet op de kostensoortlijst van het Bro. Dit zou betekenen dat de 'kostensoort' tussentijdse winstneming niet kan worden opgenomen in een grondexploitatie.

Antwoord 2017.147:

Antwoord 1: Bij de POC methode wordt de realisatie afgezet tegen de begroting. In de begroting moeten de volledige kosten en opbrengsten over de gehele periode van een grondexploitatie worden meegenomen. Hierbij moeten de voorziene kostenstijgingen en de nog voorziene rentekosten worden meegenomen.

Antwoord 2: Bij de extracomptabele berekening van de toe te rekenen rente kan rekening worden gehouden met tussentijdse winstnemingen.

Vraag 2017.148:

Ik heb een vraag over de notitie rente. Op pagina 10 onderaan wordt gesteld dat uiteindelijk op het taakveld Treasury alleen het renteresultaat, dus afronding van de renteomslag, resteert. Eerder op die pagina wordt genoemd dat opbrengsten van beleggingen ook op het taakveld Treasury moeten worden begroot maar dat deze buiten de renteomslag worden gehouden. Er staat verder geschreven dat de rentelasten van deze beleggingen wel in de renteomslag vallen. Het lijkt mij dat dit een fors voordeel op het taakveld Treasury kan veroorzaken, méér dan enkel afronding van de renteomslag. Heb ik dat juist?

En daarmee samenhangend: moet de rentelast van de financiële vaste activa (leningen, buiten de renteomslag om) niet zijnde projectfinanciering uiteindelijk via 7.4 ook weer naar treasury worden doorgeboekt? Neem de leningen nutsvoorzieningen of sport. De rentebate wordt meegenomen in de renteomslag via het taakveld Treasury. Echter de rentelast in de staat van activa (tegen hetzelfde percentage), blijft die achter op Treasury of moet dit naar de andere taakvelden worden doorbelast? Bij sport zou dit taakveld 5.1 zijn, maar bij nutsbedrijven dan?

Antwoord 2017.148:

Vraag 1: Opbrengsten beleggingen niet onderdeel van renteomslag, de rentelasten wel. Levert dit geen fors voordeel op, op het taakveld Treasury?

Antwoord: Onder de financiële vaste activa worden verschillende rubrieken opgenomen, onder andere "kapitaalverstrekkingen (beleggingen)" en "(overige) leningen aan".

Baten

De opbrengsten van de kapitaalverstrekkingen (denk aan dividend, winstuitkering, koers- en waardeverschillen) worden niet in de berekening van de renteomslag meegenomen.

Deze baten worden wel geboekt op taakveld Treasury en blijven op deze taakveld verantwoord.

De rentebaten die verband houden met het verstrekken van leningen worden in de berekening van de renteomslag meegenomen.

De rentebaten van verstrekte leningen wordt doorbelast naar een ander taakveld, indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (projectfinanciering). Anders blijft deze baat verantwoord op het taakveld Treasury.

Lasten

De rentelasten van de kapitaalverstrekkingen (beleggingen) worden berekend door de omslagrente te berekenen over de boekwaarde van de beleggingen, voorzover deze beleggingen integraal zijn gefinancierd

Deze rentelasten worden geboekt op het taakveld Treasury en door geboekt aan het betreffende taakveld.

De rentelast van de specifiek aangetrokken leningen, die de verstrekte leningen financiert (projectfinanciering), worden doorbelast naar het betreffende taakveld.

Om die reden levert deze situatie een voordeel op het taakveld Treasury.

Vraag 2: Moet de rentelast van de financiële vaste activa (leningen, buiten de renteomslag om) niet zijnde projectfinanciering uiteindelijk via 7.4 ook weer naar treasury worden doorgeboekt?

Nee, de rentelast en rentebaar worden direct op het taakveld treasury geboekt (a en b in het renteschema van de notitie rente)

Vraag 3: De rentelast van leningen in de staat van activa (fva), blijft die achter op Treasury of moet dit naar de andere taakvelden worden doorbelast?

De rentelast blijft achter op het taakveld treasury, tenzij de verstrekte leningen zijn gefinancierd met specifiek aangetrokken leningen. Dan gaan de rentelasten en rentebaten naar het taakveld voor de activiteit waar de verstrekte lening voor is gegeven.

Vraag 2017.149:

Is het mogelijk conform de BBV om met meerdere partijen een deelname in activa van derden te doen. Of zijn hier aanvullende acties voor nodig gezien punt d van het artikel 61 (hieronder weergegeven)?

d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Antwoord 2017.149:

Het is mogelijk om met meerdere partijen deel te nemen in één activum. Het totaalbedrag van de bijdrage van de diverse partijen kan niet hoger zijn dan de investering bij de derde partij.

Vraag 2017.150:

Volgens de BBV vraag en antwoord 2015.040 zullen de ontvangen afkoopbedragen moeten worden opgenomen in een voorziening. Het storten in een voorziening loopt normaal gesproken altijd via 7.2 mutatie voorzieningen.

Hieronder is het voorbeeld verder uitgewerkt:

In exploitatie komen op het lopende boekjaar de grafrechten binnen € 1.050. Hiervan heeft € 50 betrekking op 2017 en € 1.000 op 2018 en verdere jaren. In de exploitatie staat nu als grafrechten € 1.050 verantwoord. Aangezien € 1.000 vooruit ontvangen is, dienen deze gelden in de voorziening gestort te worden.

Hierbij gelden de volgende voorschriften:

- Voor de vooruitontvangen afkoopsommen moet een voorziening gevormd worden
- Mutaties in de voorzieningen lopen via categorie 7.2.
- Baten afkoopsommen moeten geboekt worden op categorie 4.4.8.

Een boeking waarbij rekening wordt gehouden met bovengenoemde punten is niet mogelijk. Om die reden is de verwerking administratief niet mogelijk. Op welke wijze moet dit administratief worden geboekt?

Antwoord 2017.150:

Wij adviseren in deze situatie de volgende boeking te maken in het boekjaar 2017:

Debiteuren	1.050		
Aan voorziening middelen derden (afkoopsommen)		1.000	(categorie 4.8 afkoopsommen)
Aan exploitatie		50	(taakveld 7.5 categorie 3.7 huurrechten)

Bij vrijval van de afkoopsom in het boekjaar 2018:

Voorziening middelen derden (afkoopsommen)	50		(categorie 7.2 Mutatie vrz)
Aan exploitatie		50	(taakveld 7.5 categorie 7.2 Mutatie vrz)

De ontvangen afkoopsommen vormen een verplichting aan degene die de afkoopsom heeft betaald en zal door de gemeente aan het onderhoud van de betreffende graven moeten worden besteed. Derhalve is het vormen van een voorziening verplicht. Met deze boeking wordt een voorziening BBV art. 44 lid 2 gevormd. Het gaat hier om van derden verkregen middelen met een specifieke bestedingsplicht. De vrijval aan de voorziening vindt plaats via categorie 7.2.